

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය

අදියර II විභාගය - 2022 ජනවාරි

යෝජිත උත්තර

(203) ව්‍යාපාර නීතිය (BLA)

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය
නො. 540, පුරුෂ මුරුත්තෙටුවෙහි ආනන්ද නාහිමි මාවත,
නාරාජේන්පිට, කොළඹ 05.
දුරකථන: 011-2-559 669

මෙය අධ්‍යාපන හා පුහුණු කිරීම් අංශයේ ප්‍රකාශනයකි

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ හිල්පීය ආයතනය

අදියර II විහාගය - 2022 ජනවාරි

(203) ව්‍යාපාර නීතිය

යෝජිත උත්තර

(මුළු ලකුණු 25)

A කොටස

පළමුවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර:

1.1 (3)

1.2 (4)

1.3 (1)

1.4 (2)

1.5 (2)

1.6 (1)

1.7 අසත්‍ය

1.8 අසත්‍ය

1.9 සත්‍ය

(එක ලකුණු 01 බැගින් මුළු ලකුණු 03)

1.10

- 1 ජාතිය, ආගම, කුලය, ස්ථීර පුරුෂනාවය, දේශපාලන මතය, ගර්හනීනාවය, වයස, ආබාධිත යන තත්ත්වයන් මත වෙනස් කොට නොසැලකීම
- 2 ප්‍රමා ගුමය හා වහල් ගුමය හාවිතා නොකිරීම
- 3 සංගමයේ නිදහස
- 4 පුද්ගලිකත්වයට ඇති අයිතිය
- 5 වෘත්තීය සමිතිවලට බැඳීමට ඇති අයිතිය
- 6 ඔවුන් ඉටු කරන වැඩ සඳහා මුදල් ගෙවීමේ අයිතිය
- 7 සේවා සේවානය තුළ ආරක්ෂාව සලසා ගැනීමට ඇති අයිතිය
- 8 සේවා සේවානය තුළ ලිංගික හිංසනයන්ට ලක් නොවීමට ඇති නිදහස
- 9 තිවාඩු ලබා ගැනීමට ඇති අයිතිය

1.11

- 1 සම්පූර්ණය
- 2 බෙරුම්කරණය
- 3 වාණිජ මණ්ඩලය

1.12

- 1 විකුණුම්කරුට භාණ්ඩ විකිණීමට අයිතියක් තිබිය යුතුය.
- 2 එම භාණ්ඩ විස්තරයකට අනුව විකුණන්නේ නම් එම භාණ්ඩය එකී විස්තරයට අනුකූල විය යුතුය.
- 3 භාණ්ඩය ගැණුම්කරුගේ අවශ්‍යතාවයට සුදුසු විය යුතුය.
- 4 භාණ්ඩය වෙළඳ ගුණයෙන් පැවතිය යුතුයි.
- 5 තියැදියක් අනුව භාණ්ඩ විකුණා ඇති විටක දී භාණ්ඩ තොගය නියැදියට අනුකූල විය යුතුය.

1.13

- 1 සමාගම් සංස්ථාපනය කිරීම
- 2 ව්‍යාපාර නාම ලියාපදිංචි කිරීම
- 3 සමාගම් පනත බලාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් මහජනතාව සඳහා භාවිතා කළ හැකි තොරතුරු සම්පාදනය කිරීම
- 4 සමාගම් පනත බලාත්මක කිරීම
- 5 මහජනතාවට තොරතුරු සන්නිවේදනය කිරීම
- 6 ව්‍යාපාරික ප්‍රජාව විසින් මතු කරන විමසීම් / සලකාබැලීම් පිළිබඳ සාකාච්ඡා කිරීම (කතා කිරීම) සහ ඒවාට සහභාගි වීම

1.14

- 1 පාලන පරීක්ෂණය
- 2 උපකරණ පරීක්ෂණය
- 3 ඒකාබද්ධතා පරීක්ෂණය
- 4 ආර්ථික යතාර්ථය පරීක්ෂණය
- 5 මිගු පරීක්ෂණය / බහු පරීක්ෂණය

(එකකට ලකුණු 02 බැංකින් මූල ලකුණු 10)

(මූල ලකුණු 25)

A කොටසෙහි අවසානය

දෙවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර:

පරිචේදය 05 - හවුල් නීතිය

(a)

හවුල් ව්‍යාපාර ආයුෂ්‍යතාත්මක අනුව, හවුල්කරුවන් පූර්ණ විනිවිධාවයක් පවත්වා ගනිමින් හවුල් ව්‍යාපාරවලට සම්බන්ධ විය යුතු අතර ඔවුන්ගේ ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් සත්‍ය ගිණුම් සහ සම්පූර්ණ තොරතුරු ලබා දිය යුතුය. මෙහි ලබා දී ඇති සිද්ධිය අනුව, ජේරී විසින් පහත මූලික රාජකාරී (යුතුකම්) උල්ලාසනය කර ඇත. ජේරී විසින් උල්ලාසනය කරන ලද රාජකාරී (යුතුකම්) පහත පරිදි විස්තර කළ හැකිය.

➤ හවුල් ව්‍යාපාරයට බලපාන සියලු දේ පිළිබඳ සත්‍ය ගිණුම් සහ සම්පූර්ණ තොරතුරු ලබා දීම. හවුල් ව්‍යාපාර ආයුෂ්‍යතාත්මක 28 වැනි වගන්තියට අනුව, සියලුම හවුල්කරුවන් හවුල් ව්‍යාපාරයේ විනිවිධාවය පවත්වා ගත යුතුය. හවුල් ව්‍යාපාරයට බලපාන සියලුම දේවල සත්‍ය ගිණුම් සහ සම්පූර්ණ තොරතුරු ඕනෑම හවුල්කරුවෙකුට හෝ ඔහුගේ නීති නියෝජිතයින්ට ලබා දීමට හවුල්කරුවන් බැඳී සිටී. එක් හවුල්කරුවෙකු වෙනත් හවුල්කරුවන්ට තොරතුරු වසන් කිරීමෙන් අනවශ්‍ය වාසියක් ලබා ගන්නේ නම්, එය හවුල්කරුවෙකුගේ විශ්වාසනිය රාජකාරිය කඩ කිරීමකි. ලබා දී ඇති සිද්ධියේදී, හවුල් ව්‍යාපාරයට, පරිගණක මායිකාංග පවතින වෙළෙඳපළ මිල යටතේ ලැබුණු වට්ටම එම් නොකරමින් විකිණීමෙන්, ජේරී විසින් අනෙකුත් හවුල් කරුවන්ට සත්‍ය ගිණුම් සහ සම්පූර්ණ තොරතුරු ලබා දීම යන හවුල් ව්‍යාපරවල මූලිකාංගය උල්ලාසනය කොට ඇත.

නඩුව - බෙන්ටිල් එරෙහිව ක්‍රාවෙන් (Bently v Craven)

➤ සමාන ස්වභාවයකින් යුත් ව්‍යාපාර කරමින් හවුල් ව්‍යාපාරය සමග තරග නොකිරීම හවුල් ව්‍යාපාර ආයුෂ්‍යතාත්මක 30 වැනි වගන්තියේ දක්වා ඇති විධිවිධානවලට අනුව, අනෙකුත් හවුල්කරුවන්ගේ අනුමැතියකින් තොරව එකම ස්වභාවයේ ව්‍යාපාරයක් කරගෙන යාමෙන් සහ එම ව්‍යාපාරය සමග තරග කිරීමෙන් හවුල්කාරීන්වය සමග තරග නොකිරීම සෑම හවුල්කරුවෙකුගේම යුතුකමකි. ඕනෑම හවුල්කරුවෙක් හවුල් ව්‍යාපාරය පවතින කාලය තුළ හවුල් ව්‍යාපාරයෙන් ඉවත්ව ගිය පසු හවුල් ව්‍යාපාරය හා තරගකාරී කිසිදු ව්‍යාපාරයකට සම්බන්ධ නොවිය යුතුය. එවැනි තරගකාරී ව්‍යාපාරයක තිරත විමෙන් උපයන ඕනෑම ලාභයක් හවුල් ව්‍යාපාරයෙන් උපයන ලාභයක් ලෙස සලකනු ලැබේ. හවුල්කරුවෙකු අනෙකුත් හවුල්කරුවන්ගේ අනුමැතියකින් තොරව, හවුල් ව්‍යාපාරය හා තරගකාරී ස්වභාවයේ ඕනෑම ව්‍යාපාරයක් කරගෙන යන්නේ නම්, ඔහු එම ව්‍යාපාරයෙන් ඔහු විසින් උපයාගත් සියලුම ලාභය හවුල් ව්‍යාපාරයට ගෙවිය යුතුය.

හවුල්කරුවන්ගේ ඉහත කි තෙනෙහි රාජකාරිය **පිලන් බිරෝස් එරෙහිව පිලන් බිරෝස් නඩුවේදී** පැහැදිලි කර ඇත. (**Pillan Bros v Pillan Bros**)

මෙම නඩුවේදී, සහේදරයන් තිදෙනෙකු අතර හවුල් ව්‍යාපාරයක් ඇති විය. එක් අයකු සමාන ස්වභාවයේ ප්‍රතිචාර ව්‍යාපාරයක් අත්පත් කර ගත්තේය. ප්‍රතිචාර ව්‍යාපාරයේ ලාභය අනෙක් හවුල්කරුවන් දෙදෙනා අතර බෙදා ගත යුතු බව අධිකරණය තිරණය කළේය.

ලඛා දී ඇති සිද්ධියේ ජෙරි ද එවැනිම ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කර ඇත. ඒ අනුව ජෙරි ඉහත විස්තර කර ඇති නීතිමය රාජකාරිය කඩ කළේය.

➤ හවුල් ව්‍යාපාරය සම්බන්ධ සියලුම ගනුදෙනු සහ/හෝ හවුල් ව්‍යාපාර දේපල හාවිතයෙන් ඔහු විසින් උපයන ලද ඕනෑම ප්‍රතිලාභ සම්බන්ධයෙන් සම්පූර්ණ තොරතුරු හෙළි කළ යුතුයි.
සැම හවුල්කරුවෙකුම හවුල් ව්‍යාපාරයට පක්ෂපාතින්ටයේ යුතුකමක් ඇති අතර, මෙම යුතුකම ආයතනයේ ප්‍රතිලාභ වියදම් කිරීම රහස්‍යගත ලාභයක් ඉපැයීම වළක්වන අතර පුද්ගලික ප්‍රතිලාභ සඳහා සමාගමේ දේපල හාවිතා කිරීම තහනම කරයි. හවුල් ව්‍යාපාර ආදාපනතේ 30 වැනි වගන්තියට අනුව එවැනි ලාභ සමාගමට ලාභ යටතේ ගණනය කළ යුතුය.

මෙහිදී ජෙරි තම ව්‍යාපාරය සඳහා හවුල් ව්‍යාපාරයේ හාවිතා කරන පරිගණක මෘදුකාංගය හාවිතා කර ඇත. එබැවින් ඔහු මෙම යුතුකමද කඩ කර ඇත.

නඩුව : පතිරණ එදිරිව පතිරණ, (Pathirana v Pathirana)

(ලක්ශ්‍ර 07)

(b)

කිසියම් හවුල්කරුවෙක් හවුල් ව්‍යාපාර ආදාපනතේ 28, 29 සහ 30 යන වගන්තීන් හි විධිවිධාන කඩකළ හොත්, අගතියට පත් හවුල්කරුට එකී කඩකළ හවුල්කරුගෙන් වන්දී ලඛා ගත හැක.

එබැවින් මෘදුකාංගයක් වැඩි මිලකට විකිණීමෙන් උපයන ලාභයෙන් අඩක් සහ හවුල් වත්කම හාවිතා කරමින් තරගකාරී ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යාමෙන් උපයන ලාභයෙන් අඩක් ටොමිට හිමිවිය හැකිය. ඉහත සඳහන් කළ සියලු තීන්දු තීරණ වලදී එම රහස් සහ හෙළි නොකළ ලාභ හවුල්කාරින්ටය සඳහා ගිණුම්ගත කළ යුතු බවට අධිකරණ තීන්දු කළේය.

එබැවින් හවුල් ව්‍යාපාරයට මෘදුකාංග වැඩි මිලට විකුණා ලබන ලාභය ටොමි සමග බෙදා ගත යුතුය.

එසේම හවුල් ව්‍යාපාරයේ වත්කම යොදා ගනීමින් තරගකාරී ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යාමෙන් ලබන ලාභය ව්‍යාපාරයෙන් ලබන ලාභය ලෙස සැලකිය යුතුය. එය ටොමි සමග ද බෙදා ගත යුතුය. ඉහත කරුණු ඉට කිරීමට ජෙරි අසමත් වූවහොත්, ජෙරිට එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගයක් ගොනු කළ හැකිය.

(ලක්ශ්‍ර 03)

(මුළු ලක්ශ්‍ර 10)

තුන්වන ප්‍රස්ථාය සඳහා යෝජිත උත්තර:

පරිචේදය 10 – ව්‍යාපාර පරිසරයට අදාළ වැරදි සහ නව රෙගුලැසි

(a)

- 1) මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ තුස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීම සහ එවැනි ක්‍රියාකාරකම් සොයා ගැනීම.
- 2) මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ තුස්තවාදයට මුදල් සැපයීම යන වැරදි විමර්ශනය කිරීම සහ නඩු පැවරීම සඳහා අධිකාරියක් පිහිටුවීම.
- 3) මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ තුස්තවාදයට මුල්‍ය සැපයීම මැඩ්පැවැත්වීම සඳහා යම් යම් ආයතනවලට නිසි පියවර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග නියම කිරීම.

(ලක්ෂණ 04)

(b)

1) ප්‍රකාශන අයිතිය

නිර්මාණකරුවන්ගේ සම්භාව්‍ය, කළාත්මක සහ විද්‍යාත්මක කාති සඳහා ලබා දී ඇති ආර්ථික හා සඳාවාරාත්මක අයිතිවාසිකම් ප්‍රකාශන අයිතිය ලෙස හැඳින්වේ.

ප්‍රකාශන අයිතියේ හිමිකරු, ප්‍රතිතිෂ්පාදනය කිරීම, විකිණීම හෝ බුදු දීම, බෙදා හැරීම, මහජනයාට සහන්නිවේදනය කිරීම, පරිවර්තනය කිරීම යන ආර්ථික හිමිකම් භූක්ති විදින අතරම ඔහු හෝ ඇය තම කාර්යය විකාශන කිරීම, කොටස් කිරීම හෝ වෙනත් වෙනස්කම් කිරීම ආදි දේවලින් ආරක්ෂා වීමේ සඳාවාරාත්මක හිමිකම (moral rights) භූක්ති විදිනු ඇත. ඔහුගේ කාර්යයට අදාළව වෙනස් කිරීම හෝ වෙනත් අවමන් සහගත ක්‍රියාවක්, අගතියක් වනු ඇත.

2) වෙළඳ ලකුණ

වෙළඳ ලකුණක් යනු එක් ව්‍යාපාරයක හාණ්ඩ හෝ සේවා තවත් ව්‍යාපාරයකින් වෙන්කර හඳුනා ගැනීමට උපකාරී වන ඕනෑම දායා ලකුණකි. එය වචනයක්, පායියක්, නමක් සහ අකුරු සම්භයක්, සංකේතයක්, මෝස්තරයක් සහ ඕනෑම තුහත ඕනෑම සංයෝජනයක්, නිෂ්පාදනයක හෝ ඇසුරුමිකරණයක හැඩියක් හෝ ගබ්ධයක් විය හැකිය. හාණ්ඩ සම්බන්ධව හාවිතා කරන ලකුණ "වෙළඳ ලකුණ" ලෙස හැඳින්වේ.

2003 අංක 36 දරන බුද්ධීමය දේපල පනත යටතේ ලකුණ ලියාපදිංචි කිරීමෙන් ලකුණක හිමිකරුට ලකුණෙහි තනි අයිතිය ලබා ගත හැක. ලකුණක් ලියාපදිංචි කිරීම එහි ලියාපදිංචිය සඳහා අයදුම්පත ලැබුණු දින සිට වසර 10 ක කාලයක් සඳහා මුළුන් වලංගු වන අතර එය අලුත් කළ හැකිය.

3) ජේටන්ට් බලපත්‍ර

නවෝත්පාදනයක නවෝත්පාදකයෙකුට එහි ලියාපදිංචිය සඳහා අයදුම්පතක් ගොනු කළ දින සිට වසර 20 ක් සඳහා වලංගු ජේටන්ට් බලපත්‍රයක් ලැබෙනු ඇත. ජේටන්ට් බලපත්‍රලාභී නව නිපැයුම සඳීමෙන්, හාවිතා කිරීමෙන් සහ විකිණීමෙන් වෙනත් අයට බැහැර කිරීම සඳහා රුපය විසින් නව නිපැයුමිකරුට ලබා දී ඇති ඒකාධිකාරය ජේටන්ට් අයිතිය ලෙස හැඳින්වේ.

4) කාර්මික නිර්මාණ

කාර්මික නිර්මාණ යනු හාණ්ඩවල අලංකාර සහ සෞන්දර්යාත්මක ලක්ෂණ වේ. කාර්මික නිර්මාණයකට ආරක්ෂාව ගත හැක්කේ එය අප්‍රත් නම් පමණි. ලියාපදිංචිය සඳහා ඉල්ලුම් කරන දිනට පෙර එය ලොව කොතැනක හෝ මහජනතාවට ලබා දී නොමැති නම් නිර්මාණයක් අප්‍රත් ය.

5) භුගෝලීය දරුණකය

කිසියම් ප්‍රදේශයකට ආවේණිකව යම් හාණ්ඩයක් හෝ එහි අංගයක් ආරම්භ වූ බව හඳුනා ගන්නා දරුණකයක් භුගෝලීය දරුණකය ලෙස හැදින්වේ. යම් භුගෝලීය ස්ථානයක සම්බන්ධ හේතුවෙන් හාණ්ඩයෙහි විශේෂත්වය නිර්මාණය වී ඇත්තම භුගෝලීය දරුණකය හඳුනා ගැනේ. රටක්, ප්‍රදේශයක් සහ කළාපයක්. ලබා දී ඇති ගුණාත්මක හාවය, කිර්තිය හෝ හාණ්ඩයේ වෙනත් ලක්ෂණ එහි භුගෝලීය සම්බන්ධයට අත්‍යවශ්‍යෙන්ම ආරෝපණය කළ යුතුය.

භුගෝලීය දරුණකය මගින් මහජනයා නොමග යවන ආකාරයෙන් හාණ්ඩ සැබැඳු ප්‍රහව ස්ථානයෙන් බැහැරව වෙනත් ස්ථානයක ඇති වූ බව පෙන්වීම වැළකේ.

ලදා: ලංකා තේ, ශ්‍රී ලංකාවේ මැණික්, උඩිරට තේ, ලංකා කුරුදු

(ලක්ඡු 06)

(මුළු ලක්ඡු 10)

හතරවන ප්‍රය්‍රාය සඳහා යෝජන උත්තර:

පරිච්ඡේදය 8 - රක්ෂණ, කල් බදු, කුලී, සින්හක්කර හා ණය සම්බන්ධ නීති

(a)

රක්ෂණ ගිවිසුමක් රක්ෂණ පොලී මගින් තහවුරු කළ යුතුයි. රක්ෂණ පොලීය යනු විෂයගත කරුණු රක්ෂණය කිරීමට රක්ෂණයාට ඇති නීතියානුකූල අයිතියයි. රක්ෂණ ගිවිසුමට රක්ෂණ පොලී සම්බන්ධයෙන් සඳහනක් නොදුක්වන විට, වලංගු රක්ෂණ ගිවිසුමක් ඇති නොවේ. රක්ෂණය කළ හැකි පොලීයක් ලැබීමට නම් එම ප්‍රදේශලයාට විෂය වස්තුවේ පැවැත්මෙන් මූල්‍යය ප්‍රතිලාභයක් ලැබිය යුතු අතර විෂය කරුණු විනාශ වීමෙන් මූල්‍යය පාඩුවක් සිදුවිය යුතුය.

ග්‍රීෆ්ට්ස් එරෙහිව ග්‍රෙලමින්ග් (Griffiths V Fleming) නඩුවේදී අධිකරණය, ප්‍රදේශලයෙකුට තම ජීවිතය ගැන රක්ෂණය කළ හැකි උනන්දුවක් තිබිය හැකි බවත් එක් කළතුයෙකුට අනෙක් කළතුයාගේ ජීවිතය ගැන රක්ෂණය කළ හැකි උනන්දුවක් තිබිය හැකි බවත් ප්‍රකාශ කළේය.

එම අනුව සිය බිරිඳ රෝසිගේ ජීවිතයට රක්ෂණ ආවරණයක් ලබා ගැනීමට සරත්ව හැකියාව ඇත.

කෙසේ වෙතත්, එවන්ස් එදිරිව ක්‍රෙක්ස් (Evans v' Crooks) අධිකරණයේ දී තීරණය කළේ යමෙකුට සහේදරයෙකු හෝ සහේදරියක් සිටින පමණින් එක් සහේදරයෙකුගේ ජීවිතයට රක්ෂණය කළ නොහැකි අතර ස්වයංක්‍රීයව එසේ රක්ෂණාවරණයක් ලබා ගත නොහැකි බවයි. ජීවන්ව සිටින සහේදර සහේදරියන්ට පමණක් වෙනත් සහේදර සහේදරියන්ගෙන් තෙනොකු තෙරෙහි රක්ෂණය කළ හැකි කැමැත්ත තිබිය හැකිය.

මෙහිදී මාලන් තම වැඩිමහල් සොහොයුරිය වන ප්‍රියාට ජීවිත රක්ෂණ ආවරණයක් ලබා ගැනීමට උත්සාහ කරයි. නමුත් මාලන්ගේ වැඩිමහල් සහෝදරියගේ ජීවිතය රක්ෂණය කිරීමට උත්ත්වක් (interest) නැත. තම සහෝදරියගේ ජීවිත රක්ෂණය සඳහා මාලන්ගේ අයදුම්පත ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට හේතුව මෙයයි.

(කොණ 06)

(b) රක්ෂණ ගිවිසුම් යනු, උපරිම විශ්වාසයෙන් යුතු (Uberrimae fidei) ගිවිසුම් වේ. ඒ අනුව, රක්ෂණ කොන්ත්‍රාත්තුවට ඇතුළේ වීමට හෝ කොන්ත්‍රාත්තුවට ඇතුළේ වන්නේ කුමන මුදලක් මතද යන අන් අයගේ තීරණයට බලපෑම් කළ හැකි සියලුම තොරතුරු අන් අයට හෙළි කිරීමට සියලුම පාර්ශ්වයන් බැඳී සිටී. මෙම මූලධර්මය රක්ෂණ ගනුදෙනුවකට සම්බන්ධ පාර්ශ්වයන් සත්‍යවාදී බවට සාමාන්‍ය සහතිකයක් සපයයි. මූලික කරුණක් අනාවරණය කිරීමට අසමත් වීම රක්ෂණ ගිවිසුම අවලංගු කිරීමට හේතු වේ.

මූලික කරුණු අවනියේදනය (වැරදි ලෙස නිරුපණය කිරීම) කොන්ත්‍රාත්තුවට ඇතුළත් වීමේ යහපත් වේතනිව කඩ කිරීමට හේතු වේ. ප්‍රශ්නගත අවනියේදනය අහිංසක හෝ වංචනික යන්න මත, එය රක්ෂණකරු විසින් ප්‍රතිලාභ ලබාදීමට ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට හේතු විය හැක.

ලබා දී ඇති කරුණු අනුව, මාලන් ඔහුගේ රක්ෂණ අයදුම්පතකි ඇතුළත් කර ඇත්තේ ඔහු මෝටර් රථය ගරාපය තුළ නවතා තබන බවයි. නමුත් සාමාන්‍යයෙන් තම මෝටර් රථය ඔහු කුමුරුයාය අසල ගසක් යට නවතා තබයි. එය අහිංසක වැරදුක් වුවද, වැරදි ලෙස කරුණු දැක්වීම මාලන් විසින් උපරිම විශ්වාසය (uberrimae fidei) නම් මූලධර්මය කඩ කිරීමකි. එබැවින් සාවදා ප්‍රකාශය මත රක්ෂණකරුවන් විසින් වගකීම ප්‍රතික්ෂේප කළ හැකි අතර රක්ෂණ නීතියට අනුව එය සාධාරණිකරණය කළ හැකිය.

ඒ අනුව, රක්ෂණ සමාගමට හානියට පත් මෝටර් රථයේ මාලන්ට වන්දී ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කළ හැකිය.

නඩුව - ඔ කේනර එදිරිව ඩී ඩී කිරු සහ සමාගම (O Conner V BDB Kirby & Company)

(කොණ 04)

(මුළු කොණ 10)

පස්වන ප්‍රක්නය සඳහා යෝජිත උත්තර:

පරිවේශ්දය 06 - ගනුදෙනු කළ හැකි ලියවීලිවලට අදාළ නීති

(a)

විනිමය බිල්පත	වෙක් පත
නිශ්චිත වෙළාවක හෝ තීරණය කළ අනාගත කාලයකදී ඉල්ලුම මත ගෙවීමට ලියා ඇත.	ඉල්ලුම මත පමණක් ගෙවන ලෙස ලියා ඇත.
ලියන පුද්ගලය සැම විටම බැංකුකරුවෙවකු විය යුතු නැත.	වෙක්පත ලියවෙන්නේ සැමවිටම අණලු / අණලද්දා වන බැංකුව වෙතය.
විනිමය බිල්පත් රේඛනය කළ නොහැක.	වෙක්පත රේඛනය කළ හැක.
විනිමය බිල්පත් ප්‍රතිග්‍රහණය කරනු ලැබේ.	වෙක්පත සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිග්‍රහණය අදාළ නොවේ.

<p>විනිමය බිල්පතක හිමිකරු නොවන පුද්ගලයෙකුට ගෙවීමේදී, එවැනි ගෙවීමක් කිරීමෙන් වගකීමෙන් තිදුහස් නොවේ.</p>	<p>වෙක්පතක හිමිකරු නොවන පුද්ගලයෙකුට කරන ලද ගෙවීමක් සම්බන්ධයෙන් විනිමය බිල්පත් ආයාපනත ආරක්ෂාව සඳහා විධිවිධාන දැකිය හැකිය.</p>
--	--

(කොණ 03)

(b) විනිමය බිල්පත් ආයාපනතේ 29(1) වගන්තියට අනුව යම් බිල්පතක් පහත ලක්ෂණවලින් යුත්ත තම්, එම බිල්පත දරන්නා නියමිත කාලය තුළ දරන්නා වේ;

- 1) බිල්පත් මූහුණත සම්පූර්ණ කර තිබිය යුතුය.
- 2) බිල්පත කල් ඉකුත් වී නොතිබිය යුතුය.
- 3) කලින් අගරු වී ඇති බව දැනුම් දීමක් නොකරන ලද බිල්පතක් විය යුතුය.
- 4) එය වටිනාකමක් (valuable consideration) සඳහා ලබා ගත යුතුය.
- 5) එය යහපත් වේතනාවෙන් ලබා ගත් එකක් විය යුතුය.
- 6) සාකච්ඡා කළ පුද්ගලයාගේ අයිතියේ දෝශයක් ඇති බව නොදැන එය ගෙන තිබිය යුතුය.

(කොණ 04)

(c) ලියන්නාගේ වගකීම් පහත පරිදි වේ:

- 1) භාර ගැනීම සඳහා නියමිත ආකාරයට බිල්පත ඉදිරිපත් කර ඇති විට ලියන්නා එය පිළිගැනීමට බැඳී සිටී.
- 2) ලබන්නා විසින් ගෙවීම සඳහා නියමිත ආකාරයට බිල්පත ඉදිරිපත් කර ඇති විට ගෙවීම සිදු කිරීමට ලියන්නා බැඳී සිටී.
- 3) ලියන්නා විසින් ලියන ලද බිල්පත අගරු ව්‍යවහාත් එයට වන්දී ගෙවන ලෙස පිටසන දරන්නා බල කරන විට වන්දී ගෙවීමට ලියන්නා බැඳී සිටී.
- 4) ලියන්නාට ලබන්නාගේ පැවැත්ම හෝ කොන්ත්‍රාත්ත්වවලට එළඹීමට ඇති හැකියාව ප්‍රතික්ෂේප කළ නොහැක.

(කොණ 03)

(මුළු කොණ 10)

හයවන ප්‍රක්ෂා සඳහා යෝජිත උත්තර:

පරිවිෂ්දය 04 - නියෝජ්‍යත්ව නීතිය

(a) ලබා දී ඇති සිද්ධියට අනුව, සහිකා සහ කුල් මහතා අතර නියෝජ්‍යත්වයෙන් බැඳීමේ ස්වභාවය "අවශ්‍යතාවය මත නියෝජ්‍යත්වය" වේ. මෙම වර්ගය යටතේ, ප්‍රධානියාගේ උපදෙස් ලබා ගත නොහැකි හඳුනී අවස්ථාවකදී, නියෝජ්‍යතාව විසින් ප්‍රධානියා වෙනුවෙන් කොන්ත්‍රාත්ත්වක් ඇති කර ගන්නා අතර, අවශ්‍ය පරිදි නියෝජ්‍යත්වයක් නිර්මාණය කරනු ලබන අතර, එවැනි අවස්ථාවක, නියෝජ්‍යතාගේ සහ නියෝජ්‍යතාගේ ක්‍රියාවන්ට ප්‍රධානියා බැඳී සිටින අතර නියෝජ්‍යතා අනිවාර්යයෙන්ම සඳහාවයෙන් කටයුතු කළ යුතුය.

"අවශ්‍යතාවය මත නියෝජනත්වය" නිර්මාණය කිරීමේදී පහත කොන්දේසි සපුරාලිය යුතුය.

- ප්‍රධානියාගෙන් උපදෙස් ලබා ගැනීමට තොහැකි තරම් හඳුසි තත්ත්වයක් ඇති වී තිබිය යුතුයි.
- එසේ ක්‍රියා කිරීමට සැබැං වාණිජ අවශ්‍යතාවයක් තිබිය යුතුය.
- ප්‍රධානියා වෙනුවෙන් නියෝජනයා සඳහාවයෙන් කටයුතු කර තිබිය යුතුය.
- නියෝජනයාගේ ක්‍රියාව සාධාරණ සහ විවක්ෂණ විය යුතුය.
- ප්‍රධානියා ඊට පටහැනිව පූර්ව උපදෙස් ලබා තොදී තිබිය යුතුය.

ජ්‍යෙට් තොදේන් දුම්රිය සමාගම එරෙහිව ස්වා ලිංචි (Great Northern Railway Company V Swa field) නඩුවේ ගැටුපුවේදී, අවශ්‍යතාවය මත නියෝජනත්වය යන සංකල්පය නඩු මාලාවක් අනුගමනය කරමින් පිළිගන්නා ලදී.

ලබා දී ඇති සිද්ධිය තුළ, ගැමුරු මුහුදේ දිගු කාලයක් ගත කිරීම හේතුවෙන් බහාලුම්වල රසායනික ප්‍රතික්‍රියාවක් ඇති විය. එම නිසා තොකාවේ කිහිකාන් කුල් මහතා ඒවා තම වියදමින් ඉන්දියාවේ වෙන්නායි වරායේ ගබඩා කිරීමට පියවර ගත්තේය. සති දෙකකට පසු පොහොර ගබඩා කිරීමට මුදල් තොමැති නිසා ඒවා විකිණීමට කුල් මහතා තීරණය කළේය. ලබා දී ඇති සිද්ධියේ ඇති කරුණු විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් පෙනී යන්නේ කන්ටේනර්වල ඇති වූ රසායනික ප්‍රතික්‍රියා හේතුවෙන් වාණිජමය හඳුසි තත්ත්වයක් ඇති වූ අතර කුල් මහතා, සැක්කා වෙනුවෙන් සඳහාවයෙන් සාධාරණව සහ විවක්ෂණයිලිව ක්‍රියා කළ බවයි.

මෙම ක්‍රියාවන් අවශ්‍යතාවය මත නියෝජනත්වයෙන් බැඳීමක් ඇති කර ගැනීම සඳහා කරුණු ඇති වන අතර එබැවින් සැක්කා සහ කුල් මහතා අතර "අවශ්‍යතාවය මත නියෝජනත්වය" පැවති බව ප්‍රකාශ කළ හැකිය.

නඩු :ස්ප්‍රින්ගර එරෙහිව ග්‍යෙට් වෙස්ටර්න් දුම්රිය සමාගම (Springer Vs Great Western Railway)

ප්‍රේරණ එරෙහිව බිලැකීල් සහ හිකොක් ලිමිටඩ් (Prager Vs Blackiel and Heacock Ltd) (ලකුණු 07)

(b)

මෙම ප්‍රශ්නය ප්‍රධානියා සහ නියෝජනයා අතර ඇති යුතුකම් සහ අයිතිවාසිකම් මත පදනම් වේ. නියෝජනත්වය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඔහු (Mr. Cool) විසින් දරන ලද වියදම් (වෙන්නයි වරායේ ගබඩා කිරීමේ වියදම්) වෙනුවෙන් නියෝජනයාට (Mr. Cool) වන්දී ගෙවීමට ප්‍රධානියා (සැක්කා) නිතියෙන් බැඳී සිටී.

(ලකුණු 03)

(මුළු ලකුණු 10)

B කොටසෙහි අවසානය

හත්වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර:

පරිචේදය 02 - ගිවිසුම් නීතිය

(A)

(a)

ගිවිසුම් නීතියට අනුව, නීතිය සම්බන්ධතාවයක් ඇති කර ගැනීමේ අරමුණින් පාර්ශවයන් අතර ඇතිකරගන්නා එකතුවයක් ගිවිසුමක් ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකිය. අර්ථය ගිවිසුමේ මූලික අංශයක් වන අතර වලංගු අර්ථයක් නොමැතිව වලංගු ගිවිසුමක් ඇති නොවේ.

අර්ථය, 'අර්ථය සඳහා ආරාධනය' වෙන්කර හඳුනාගත යුතුයි. අර්ථය සඳහා ආරාධනය ප්‍රතිග්‍රහණය වලංගු ගිවිසුමක් නිරමාණය නොකරන බැවිනි. සාකච්ඡා කිරීමට ඇති කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීම අර්ථය සඳහා ආරාධනය ලෙස හැඳින්වේ. පහත සඳහන් තීරණය කරන ලද නඩු මාලාව ප්‍රතිකාර කිරීමට ආරාධනා කිරීම සම්බන්ධ කරුණු අවධාරණය කෙරේ;

- වෙළඳ දැන්වීමක් - හැරිස් එදිරිව නිකර්සන්, පැට්ටින් එදිරිව ක්වින්චින් (Harris V Nikerson " Partridge v Crittenden)
- ප්‍රසිද්ධ වෙන්දේසීයේ විකිණීම - පෙයින් එදිරිව කේව්ලි (Payne v Cave)
- වෙන්චර - ස්පේනර් එදිරිව හාර්ඩින්ග් (Spencer v Harding)
- විකිණීම සඳහා සාප්පුවක භාණ්ඩ ප්‍රදරුණය - රිෂර් එදිරිව බෙල්, කොෂ්ලි එදිරිව රෙක්ස් (Fisher V Bell, Crawly v Rex)
- සංස්ථා ප්‍රකාශ (Prospectus)

මෙම අවස්ථාවේදී, මැණිකා සාප්පු කවුළුව තුළ මිල බොලර් 4000 ලෙස සලකුණු කරන ලද මිල අධික මැණික් මාලයක් ප්‍රදරුණය කළාය. මෙය විකිණීමට ඇති භාණ්ඩ ප්‍රදරුණයක් වන අතර එය "අර්ථය සඳහා ආරාධනය" යටතේ එන අතර එය අර්ථයක් වීමට සුදුසුකම් නොලබයි. මැණිකාට පියුම් කරන අර්ථය පිළිගන්නත් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමටත් හැකිය. ඒ නිසා මැණිකා සහ පියුම් අතර වලංගු ගිවිසුමක් නොමැතු.

(ලක්ෂණ 05)

(b) ලබා දී ඇති සිද්ධියට අනුව වික්ටෝරියා හෝටලය සහ සමන් භා පියුම් අතර හෝටල් කාමරයක් වෙන්කිරීම සම්බන්ධයෙන් ගිවිසුමක් තිබේ. ගිවිසුමේ ව්‍යතිරේක වගන්තියක් (exemption clause) තිබේ. ව්‍යතිරේක වගන්තිය ගිවිසුමේ ඇතැම් වගකීම් වලින් නිදහස් වීම සඳහා අපේක්ෂිත පාර්ශවය විසින් ගිවිසුමට හයුන්වා දෙනු ලබන්නකි. තවද මෙම වගන්ති වගකීමෙන් නිදහස් වීමේ වගන්ති ලෙසද හැඳින්වේ.

නැතිවූ මාලය

"අස්ථානගත වූ හෝ සොරකම් කරන ලද භාණ්ඩ සඳහා හෝටල් කළමණාකාරීත්වය කිසිදු තත්ත්වයක් යටතේ වගකීව යුතු නොවේ" යනුවෙන් සඳහන් කර ඇති නිවේදනය වගකීමෙන් නිදහස් වීමේ වගන්තියකි. දැන් ප්‍රශ්නය වන්නේ හෝටල් කළමණාකාරීත්වය ඉහත කි වගන්තියෙන් ආවරණය වී

තිබේද යන්නයි. වගකීමෙන් නිදහස් විමේ වගන්තියක් ලෙස පිළිගැනීමට හුවල්කරුවන් වගකීමෙන් නිදහස් විමේ වගන්තිය හොඳින් දැන සිටිය යුතු අතර එය ගිවිසුමට ඇතුළු වන අවස්ථාවේදී හෝ එසේ කිරීම අතර ඔවුන් අතර සන්නිවේදනය කළ යුතුය. දී ඇති සිද්ධියට අනුව සරත් සහ පිළුම් එම දැනුම්දීම දුටුවේ ඔවුන් ගිවිසුමට ඇතුළු වූ පසුවය. කාමරයෙන් පිටවී යන අවස්ථාවේදී පිළුම් කාමරය තුළ තිබූ ඇගේ මාලය නැතිවී ඇති බව අවබෝධ කොට ගෙන ඇත.

නඩුව: මලි එදිරිව මැල්බෝර්ග් කොරට (Olley v Marlborough Court)

නැතිවූ අමතර රෝදය

සරත් සහ පිළුම් වාහන නැවැත්වීමේ ස්ථානය සේදිසි කරන විට, හෝටලයේ ආරක්ෂක නිලධාරයෙක් වාහන නැවැත්වීමේ ස්ථානයට යැමට අවශ්‍ය උපදෙස් පෙන්වූ නමුත් ඔහු දැන්වා සිටියේ “සර අපි වාහන නැවැත්වීමේ ඉඩකඩ ලබා දෙනවා, නමුත් අපි ඉතා සීමිත කාර්ය මණ්ඩලයක් සමග කටයුතු කරන නිසා ආරක්ෂාව සපයන්නේ නැහැ” යනුවෙති. ආරක්ෂාව සැපයීම නොකරන බවට ප්‍රකාශ කිරීම වගකීමෙන් නිදහස් විමේ වගන්තියක් වන අතර එය වාහන නැවැත්වීමේ ස්ථානයට ඇතුළු වීමට පෙර හඳුන්වා දෙන ලදී. මේ අනුව සරත්ට තම මෝටර් රථයේ අමතර රෝදය නැතිවීම සම්බන්ධයෙන් වික්වේරියා හෝටලයෙන් වන්දී ඉල්ලා සිටිය නොහැක.

එම නිසා හෝටල් කළමණාකාරීත්වය අස්ථානගත වූ හාණ්ඩයට වගකිව යුතු අතර සරත්ට සහ පිළුම්ට හෝටලයට එරෙහිව නීතිමය පියවර ගත හැකිය.

(ලක්ෂණ 07)

(c)

SRI LANKA

නැතිවූ අමතර රෝදය

අමතර රෝදයේ නැතිවීම වගකීමෙන් නිදහස් විමේ වගන්තියෙන් ආවරණය වන අතර එය ගිවිසුමට ඇතුළු වීමට පෙර හොඳින් දැන්වා ඇත. එබැවින් අනිමි වූ අමතර රෝදය සම්බන්ධයෙන් අලාභය ගෙවීමට වික්වේරියා හෝටලය බැඳී නැත.

නැතිවූ මාලය

“අස්ථානගත වූ හෝ සොරකම් කරන ලද හාණ්ඩ සඳහා හෝටල් කළමණාකාරීත්වය කිසිදු තත්ත්වයක් යටතේ වගකිව යුතු නොවේ” යනුවෙන් කාමර දාරේ සඳහන් විස්තරය ගිවිසුමට ඇතුළත් වීමෙන් පසු හඳුන්වා දුන් බැවින් වගකීමෙන් නිදහස් විමේ වගන්තියක් නොවේ. එම නිසා පිළුම්ට ඇගේ මාලය නැතිවීම සම්බන්ධයෙන් වික්වේරියා හෝටලයෙන් වන්දී ඉල්ලා සිටිය හැක. එබැවින් නැතිවූ මාලය සම්බන්ධයෙන් පිළුම්ට සිදු වූ හානිය ආවරණය කිරීමට හෝටලය වගකිව යුතුය.

නඩුව : මලි එදිරිව මැල්බෝර්ග් කොරට (Olley Vs Marlborough Court)

(ලක්ෂණ 03)

(B) අමල් කාබනික පොහොර කිලෝග්‍රැම 10,000ක් මිලදී ගැනීමට රාජ් සමග ගිවිසුමකට එළඹුණු අතර ගිවිසුමට එළඹීමට පෙර අමල් නියදියක් පරික්ෂා කළේය. ලැබුණු කාබනික පොහොර තොගය නියදිය සමග තොගලපෙන අතර කාබනික පොහොරවල ගුණාත්මකභාවයේ ද ගැටලුවක් පැවතිණි. හාන්චි විකිණීමේ ආදාළාපනත යටතේ, හාන්චි විකිණීමේ ආදාළාපනතෙහි ව්‍යංග කොන්දේසියකි.

හාන්චි විකිණීමේ ආදාළාපනතේ 15 (2) වගන්තියට අනුව, සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරයේ ද විකුණුමිකරුවේ විසින් විකුණු ලබන හාන්චි වෙළඳාම් කළ හැකි තත්ත්වයේ තිබිය යුතුය. හාන්චි විකිණීමේ ආදාළාපනතකට අනුව යම් හාන්චියක් විකුණුමිකරුවේ තත්ත්වයේ සඳහන් කර ඇති කරුණු මත මිලදී ගැනීමේදී එම හාන්චි වෙළඳාමට සූදුසු තත්ත්වයේ තිබිය යුතු බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත. එනම්, විකුණුමිකරු විසින් විකුණු ලබන හාන්චි අපේක්ෂිත අරමුණේ හාවිතය සඳහා සූදුසු විය යුතුය.

- ශ්‍රී ලංකා අභියාචනාධිකරණය විසින් ජ්. ඩී. පී. ගුණවර්ධන එදිරිව ලංකා යකඩ සංස්ථාව (G'W'P Gunawardena V Ceylon Steel Corporation) නඩුවෙහි ද හාන්චි විකිණීමේ ආදාළාපනතේ 15(2) වගන්තිය දක්වා ඇති පරිදි;

මෙහිදී වී තැම්බීමට සහ වියලුම් හාවිතා කරන යන්තුයක් දේශීෂ සහිත බව පෙනී ගියේ එයට ඇතුළු කරන ලද වී වල වර්ණය වෙනස් වී අපිරිසිදු වීම නිසාය. ශ්‍රී ලංකා අභියාචනාධිකරණයේ අදහස වූයේ එම යන්තුය වෙළඳාමට සූදුසු තත්ත්වයේ තොමැති බවයි.

- තවදුරටත්, හොවෝල් එදිරිව කෝප්ලැන්ඩ් (Howell V Coupland)

තම්බන ලද/දුම් දමන ලද කකුල්වන් ලබා දුන් වෙළෙන්දාගෙන් ගැනුමිකරු නැවුම් කකුල්වන් ඉල්ලා සිටි අතර, ඒවා පරිහෝජනය කිරීමෙන් පසු ගැනුමිකරු රෝගාතුර වී ඇත. විකුණන ලද හාන්චි වෙළඳාමට සූදුසු තත්ත්වයේ තැකි බව අධිකරණය තීත්දු කළේය.

අමල් විසින් මිලදී ගන්නා ලද පොහොර තොගය සාමාන්‍ය හාවිතයට නුසුදුසු වන්නේ එහි ඇති දුරවල ගුණාත්මක බව සහ රසායනික ද්‍රව්‍ය නිසා කාබනික එළවුල වගාවට සූදුසු තොවන බැවිති. ඒ නිසා, රාජ් හාන්චි විකිණීමේ ආදාළාපනතේ ව්‍යංග කොන්දේසියක් කඩ කර ඇත.

තවද, 16 (1) වගන්තියේ දක්වා ඇති ව්‍යංග කොන්දේසිය වන්නේ, නියදියෙන් හාන්චි විකුණනු ලබන විට, හාන්චි, නියදිය සමග අනුරුප විය යුතු බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත. ඒ අනුව,

- නියදිය, තොගය සමග සැසදීමට ගැනුමිකරුට සාධාරණ අවස්ථාවක් තිබිය යුතුය.
- තොගයේ, නියදියේ තිබූ ඒවා හැර වෙනත් කිසිදු දේශීෂයකින් තොර විය යුතුය.
- තොගය, පොදුවේ නියදියට අනුරුප විය යුතුය.

නියැදිය සාධාරණ ලෙස පරික්ෂා කිරීමේදී නොපෙනෙන අඩුපාඩුවක් තිබේ නම්, තොගය සාම්පලයට අනුරූප ව්‍යවද, විකුණුම්කරු ඒ පිළිබඳව වගකිව යුතුය.

ඒ අනුව රාජ් ඉහත පැහැදිලි කළ පරිදි භාණ්ඩ විකිණීමේ ආදාපනතේ ව්‍යංග කොන්දේසි දෙකක් කඩ් කර ඇත.

ඒ අනුව අමල්ට රාජ්ට විරැදුෂ්‍යව පාඩුව පියවා ගැනීම සඳහා තීතිමය පියවර ගත හැකිය.

නඩු : බුමන්ඩ් එදිරිව වැන් ඉන්ගන් (Drummond V Van Ingen)

මිලරස් මල් ගැල්හරක් ලිමිටඩ් එදිරිව ටරපි රෙන් එදිරිව හෝල්ට් (Millars of Falherrk Ltd'
Vs Turpie Wren Vs Holt)

(ලකුණු 10)

(මුළු ලකුණු 25)

C කොටසෙහි ප්‍රචාරක

Notice:

These answers compiled and issued by the Education and Training Division of AAT Sri Lanka constitute part and parcel of study material for AAT students.

These should be understood as Suggested Answers to question set at AAT Examinations and should not be construed as the “Only” answers, or, for that matter even as “Model Answers”. The fundamental objective of this publication is to add completeness to its series of study texts, designs especially for the benefit of those students who are engaged in self-studies. These are intended to assist them with the exploration of the relevant subject matter and further enhance their understanding as well as stay relevant in the art of answering questions at examination level.

© 2021 by the Association of Accounting Technicians of Sri Lanka (AAT Sri Lanka). All rights reserved. No part of this document may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise without prior written permission of the Association of Accounting Technicians of Sri Lanka (AAT Sri Lanka)